

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

2. številka.

MARIBOR, dre 20. februarja 1925.

Letnik I.

Pregled izida volitev dne 8. februarja 1925.

Vlad. Pušenjak.

1. Splošen pregled.

Pri zadnjih volitvah je naraslo število volilcev za okroglo 9000, a število glasovalcev le za okroglo 2000, udeležba je bila slabše kot leta 1923, kar je posledica slabega vremena na dan volitve, ki je zadržalo mnogo volilcev v hribovitih krajih doma. Povprečna udeležba leta 1923 je znašala 70.3%, sedaj pa komaj 67.5% volilcev.

Razmerje za vladne stranke (samostojni demokrati in radikalni) oddanih glasov napram glasom opozicije (SLS, HRSS in Davidovičeva demokratska stranka) se je kljub slabši udeležbi za okroglo 600 glasov zboljšalo v prid opozicije. Ljudstvo je glasno in jasno odobrilo politiko opozicije, obsodilo pa politiko sedanje vlade.

Nazadovanje za radikalce oddanih glasov od 1365 na 1087 je jasen dokaz, da naše ljudstvo ne mara velesrbske in reakcionarne Pašičeve stranke.

Čuden utis napravi poraz socijalistov; padli so od 10 tisoč glasov na 5100 glasov. Kritisk vladnega aparata in raznih kapitalistov (vzglede: železničarji, Ruše, Celje, Maribor itd.) je povzročil, da so bivši socijalni demokrati volili listo Narodnega bloka, ki izkazuje porast glasov za — 4100.

Da bodo Nemci izgubili mandat, je bilo pričakovati, ker so razni slovenski volilci, n. pr. v Ribnici, Halozah itd. uvideli, da ne gre, da bi v jugoslovanski državi oddajali glasove za — nemško stranko.

Največjo udeležbo pri volitvah izkazuje okraj Dolnja Lendava in sicer 82.1% volilcev, najmanjšo pa okraj Maribor desni breg in sicer 53.1%.

Najbolj se je odlikovala občina Pameče, kjer je izmed 122 volilcev prišlo na volišče 120 volilcev, zatem Celje II z 623 volilci izmed 654 volilcev, Dobrovnik (Prekmurje) z 614 volilci izmed 651 volilcev in St. Ilj pri Velenju z 189 volilci izmed 207 volilcev.

Slabo udeležbo izkazujejo občine: Kapla (82 glasovalcev pri 202 volilcev), Bizeljsko (334 glasovalcev pri 301 volilcev), Šmartno na Pohorju (160 glasovalcev pri 396 volilcev), Trbovlje 7 (262 glasovalcev, 757 volilcev), v obče je bila slaba udeležba na vseh voliščih v Trbovljah.

Zanimivo je razmerje oddanih glasov napram za SLS oddanim glasovom v posameznih okrajih. Na prvem mestu je okraj Ormož, potem Konjice z Ljutomerom, nadalje Ptuj, Mozirje s Slovenjgradcem, Celje, Brežice s Šmarjem, Maribor (levi breg), Dolnja Lendava, Laško s Prevaljem, Maribor (desni breg) in Murska Sobota.

Oglejmo si sedaj najvažnejše podatke v posameznih volilnih okrajih.

2. Okraj Brežice.

Udeležilo se je volitev 368 volilcev več kot l. 1923, v celem 66.5% volilcev. SLS je napredovala za 335 glasov, Radičeva stranka pa nazadovala za 301 glas. Samostojni demokrati so napredovali za 188 glasov, med tem ko so Nemci nazadovali za 20, socijalisti za 74 glasov.

Najbolj se je izkazalo volišče Gorica, kjer je izmed 101 volilcev glasovalo 95 za SLS. Na tem volišču so le štiri stranke dobile glasove, 10 škrinjic je bilo praznih.

3. Okraj Celje.

Udeležba je bila le za 36 volilcev večja kot leta 1923, v celem 65.2% volilcev. Za SLS se je oddalo za 435 glasov manj, za Radičevu stranko pa 417 glasov več. Demokrati so dobili 660 glasov več, Nemci 8 glasov več, socijalisti pa nazadovali za 292 glasov. Samostojneži so nazadovali za 208 glasov, demokratov v prid so gotovo glasovali Novačanovi »republikanci.« Najbolj sta se držali občini Šmartno v Rožni dolini (205 SLS, 15 glasov nasprotna stranke) in Dobrna 317 SLS, 32 glasov nasprotna stranke).

Na volišču Gomilsko je le pet strank dobilo glasove, ostale škrinjice so bile prazne.

4. Okraj Dolnja Lendava.

Volitev se je udeležilo 751 volilcev več, v celem 82.1% volilcev. Napredovala je SLS za 20 glasov, Radič za 144, demokrati za 428 glasov. Nazadovali so Nemci za 50, socijalisti za 83 glasov.

Najbolj se je izkazalo volišče Bogojina (500 za SLS, 69 glasov za ostale stranke).

Na volišču Velika Polana je dobilo samo devet strank glasove.

5. Okraj Konjice.

Udeležba je bila za 66 volilcev večja, v celem 75.1% volilcev. SLS je nazadovala za 246 glasov, Radič napredoval za 110, demokrati za 165, Nemci za 38 glasov, dočim so socijalisti nazadovali za 32 glasov.

Na volišču Kebelj se je oddalo 112 glasov za SLS in le 7 glasov za druge stranke.

Na volišču Hudina so le 4 stranke dobile glasove.

Proti neodvisnosti sodnikov.

Minister pravde in sodniki. Pravni minister Edo Lukinič je pozval v Beograd državnega pravdnika iz Zagreba Žiliča in njegovega namestnika Hönigsberga, ki sta Lukiniča obvestila o mnogih aktualnih vprašanjih. Smatrajo, da leži glavni in pravi razlog za to v vprašanju nadaljnjega postopanja proti vodstvu HRSS. Enkrat so vladni listi že pisali, kako je minister pravde »pridobil sodnike na svojo stran«, potem so sodnikom grozili in sedaj se bodo gotovo zopet razkrile nove nakane proti neodvisnosti sodnikov.

Nakane proti sodnikom. Ker so sodniki po večini v celi državi po svoji neodvisnosti že večkrat prišli navskriž s policijo in vladno politiko, je gotovo, da gotovi vladni

činitelji na vse kriplje pripravljajo napad na neodvisnost sodnikov. »Obzor« poroča iz Beograda, da se je o posebnih korakih proti sodnikom že večkrat posvetovalo med ministri, a da so se pri tem pokazala tako različna mnenja, da so nastali spori. Spore je hotel Pašič poravnati na ta način, da je odredil poseben ministrski komitet, ki naj bi obravnaval to vprašanje. Pa tudi v tem komitetu, ki je imel že tri seje, ni prišlo do soglasja. Eni ministri stojijo na stališču, da je treba proti sodnikom, ki so osumljeni nekorektnosti, postopati po zakonu, ki je v dotični pokrajini veljaven, drugi pa pravijo, da bi se morala sploh odpraviti neodvisnost sodnikov.

— — —

Politične vesti.

Blok narodnega sporazuma. Opozicija se je strnila v enoten blok narodnega sporazuma. Dr. Trumbić se je o tem izjavil: »Sklenjeno je pred vsem, da ožji in širši blok prenehata in da se vse stranke ožjega in širšega bloka združijo v en parlamentarni blok, ki bo vodil enotno politiko in taktiko ter bo v vseh vprašanjih nastopal kot en blok. Sklenjeno je bilo dalje, da se bo nadaljevala politika sporazuma na podlagi Davidovičeve deklaracije, zato je dobil opozicijski blok novo ime: Blok narodnega sporazuma. HRSS, ki doslej formalno ni pristopila v blok, marveč ga samo podpirala, je doslej članica bloka, kakor vse druge stranke.«

Zadrega samostojnih demokratov. Samostojni demokrati, ki so v svoji veliki osamljenosti in zadregi vrženi v popolno osamljenost, kakor se je to že parkrat zgodilo, poskušajo s pomočjo javnosti in svojih agentov vreči v javnost vse raznovrstne kombinacije. Tako so vrgli v svet kombinacijo o možnosti združitve demokratske stranke. Ta njihova vest pač najbolj dokazuje, da so s svojo politiko popolnoma pognani v ozadje in da se jih celo radikali odrekajo.

Radikali in opozicijski blok. Radikali zadnji čas naravnost in po raznih posredovalcih iščejo stike s posameznimi skupinami opozicijskega bloka. Najprej so se lotili Jugoslovanske muslimanske organiza-

cije ter so skušali prepričati nekatere odličnejše člane te stranke, da bi bilo za bosanske muslimane še najboljše, če začnejo podpirati vladno. Nade na pridobitev bosanskih muslimanov so si delali radikali iz Srbije, dočim radikali iz Bosne vsako zblizanje z dr. Spahovo stranko strastno odbijajo. Drugi radikalski posredniki so začeli zopet razgovore z zaupniki in nekaterimi poslanci Radičeve stranke. Opozicija dobro pozna razne radikalske posredovalce ter dobro ve, da so radikali danes še pod vodstvom nezanesljivih in neodkritosrčnih politikov, katerim ni za sporazum, ampak samo za cepitev bloka. Sploh je opozicija razne radikalske načrte prekrizala s tem, da se je združila v enoten blok narodnega sporazuma in da ena stranka tega bloka ne bo delala nobenih korakov brez druge.

Zaprti poslanci. Poleg Radiča, ki je v sodnijskem zaporu, je zaprtih še precej drugih zopet izvoljenih hrvatskih poslancev. Vodstvo HRSS je internirano v zagrebški policijski vojašnici, posamezni poslanci so pa v raznih policijskih zaporih. Na intervencije odgovarja notranji minister, da bodo zaprti poslanci izpuščeni, kakor hitro dobi uradna obvestila, da so zopet izvoljeni. Internirani poslanci dr. Maček, dr. Krnjevič, Predavec in oba Košutića uživajo olajšave v toliko, da jih policaji spremljajo domov na obisk in po raznih nučnih opravkih.

6. Okraj Laško.

Udeležba je bila za 262 volilcev manjša, v celem 55.4% volilcev. SLS je napredovala za 94, Radič za 233, demokrati za 303 glasove. Nazadovali so Nemci za 12, socijalisti za 1996 glasov, komunisti dobili 1107 glasov.

Na volišču Marija Gradec je bilo oddano za SLS 547 glasov, za druge stranke le 41 glasov.

Na volišču Sv. Jedert je dobilo le 7 strank glasove.

7. Okraj Ljutomer.

Udeležba je bila za 144 volilcev večja, v celem 76.2% volilcev. SLS je nazadovala za 163 glasov, Radičeva stranka napredovala za 222, demokrati za 340 glasov, nazadovali pa so Nemci za 143 in socijalisti za 71 glasov.

Na volišču Staracesta je glasovalo 114 volilcev za SLS in le 18 za ostale stranke.

V Stari Novivasi so le 4 stranke dobile glasove.

8. Okraj Maribor desni breg.

Volitev se je udeležilo 42 volilcev manj, v celem 53.1% volilcev. SLS je nazadovala za 737 glasov, Radič napredoval za 900 glasov, demokrati napredovali za 368 glasov, nazadovali pa so Nemci za 238 in socijalisti za 514 glasov.

Na volišču Spodnja Ložnica je glasovalo 152 volilcev za SLS in le 15 za ostale stranke.

Na volišču Lehen je le 5 strank dobilo glasove.

9. Okraj Maribor levi breg.

Volitev se je udeležilo 475 volilcev več ko l. 1923, v celem 71.7% volilcev. SLS je nazadovala za 1249 glasov, Radič je napredoval za 1560 glasov, demokrati so napredovali za 436 glasov, Nemci so nazadovali za 469, socijalisti pa za 432 glasov.

Na volišču Gočova je dobila SLS 121 glasov, vse ostale stranke pa le 7 glasov.

Na volišču Sv. Jurij v Slov. gor. je dobila SLS 515 glasov, vse ostale stranke pa le 40 glasov.

Na volišču Gočova so dobile le 4 stranke glasove.

10. Okraj Mozirje.

Udeležba je bila za 86 volilcev manjša, v celem 66.6% volilcev. SLS je nazadovala za 24 glasov, Radič je napredoval za 244, demokrati za 125 glasov, nazadovali so pa Nemci za 1 in socijalisti za 107 glasov.

Na volišču Novaštifta je dobila SLS 110 glasov, ostale stranke 29 glasov.

Na volišču Solčava je bilo 9 škrinjic praznih.

11. Okraj Murska Sobota.

Na volišče je prišlo 765 volilcev več, v celem 73.2% volilcev. SLS je nazadovala za 322 glasov, Radič je napredoval za 889 glasov, nazadovali pa so demokrati za 174, Nemci za 45 in socijalisti za 130 glasov.

Na volišču Kančevci je bilo 10 škrinjic praznih.

12. Okraj Ormož.

Udeležilo se je volitev 60 volilcev več, v celem 78.5% volilcev. SLS je nazadovala za 43 glasov, Radič za 21 glasov, Nemci za 71 glasov, socijalisti za 29 glasov, napredovali so demokrati za 213 glasov.

Na volišču Hardek se je oddalo za SLS 206 glasov, za vse ostale stranke le 18 glasov.

Na volišču Brebrovnik je bilo škrinjic praznih.

13. Okraj Prevalje.

Število glasovalcev je za 168 večje, v celem 71.5% volilcev. Nazadovala je SLS za 21 glasov, Nemci za 30 in socijalisti za 480 glasov, napredoval pa je Radič za 486 in demokrati za 126 glasov.

Na volišču Sv. Danijel se je oddalo za SLS 115 glasov, za vse ostale stranke pa 31 glasov.

Na volišču Kotlje je bilo 6 škrinjic praznih.

14. Okraj Ptuj.

Glasovalo je 106 volilcev manj, v celem 68.7% volilcev. SLS je nazadovala za 162 glasov, Nemci za 206, socijalisti za 304 glasove, napredoval je Radič za 336 in demokrati za 255 glasov.

Na volišču Sv. Marjeta niže Ptuja je glasovalo za SLS 380 volilcev, za vse ostale stranke le 19 volilcev.

Na volišču Sv. Andraž v Slov. gor. je bilo 11 škrinjic praznih.

15. Okraj Slovenjgradec.

Udeležba za 98 volilcev manjša, v celem 66.6% volilcev. Nazadovala je SLS za 537 glasov, Nemci za 279 glasov, socijalisti za 212 glasov, napredoval je Radič za 668 in demokrati za 353 glasov.

Na volišču Sv. Andraž nad Polzelo je dobila SLS 154 glasov, ostale stranke le 15 glasov.

Na volišču Pameče je bilo 10 škrinjic praznih.

16. Okraj Šmarje.

Glasovalo je 35 volilcev manj, v celem 63% volilcev. Nazadovala je SLS za 497 glasov, Nemci za 99 in socijalisti za 185 glasov, napredoval je Radič za 331 in demokrati za 292 glasov.

Na volišču Sv. Štefan se je oddalo za SLS 128, za ostale stranke pa le 11 glasov.

Na volišču Šmarje I je bilo 9 škrinjic praznih.

Pašičeva politika.

Največja zapreka Pašičeve politike. Pašič je star in trdoglav. Pred leti je bil še tako moder, da je ure in ure poslušal razne razprave v radikalnem klubu. Molčal je in ob koncu debate je nasvetoval to, o čemur je bil sigurni in prepričan, da se bo tega nasveta oklenila večina. Radi tega se je o njem govorilo, da plava vedno s tokom vode in nikdar ne proti toku. V zadnjem času pa se je Pašič močno spremenil. Odkar ga je, kakor pripovedujejo, nekoliko ošvignila kap, ga je zapustil spomin in postal je starostno trdoglav. Poslušal samo one, ki znajo laskati njegovim strastem. Strahovito črti: Davidoviča, Trumbića in Radiča. Davidoviča in Trumbića mrita tudi Pribičević in Lazica Markovič, ki danes vodita Pašiča. Ravno to dejstvo jezi nekatere radikale in ti se že bunijo proti Pašičevi trdoglavosti. Koliko nezadovoljstev s Pašičevo politiko je v radikalnem klubu, še ni natančno znano. Dosti je, ako jih je samo pet in Pašičeva večina je pri zlodeju. Zato pa kuje Pašič vse mogoče načrte, kako bi uničil hrvatske republikanske mandate in bi se potem spustil v volitve in sicer samo v pokrajinah, kjer so bili uničeni HRSS mandati. A pred vsemi temi Pašičevimi načrti stoji ena zapreka, s katero ni računal, katere ne more porušiti s topovi, kaj šele jo prebiti s puškinim kopitom ali preskočiti, in ta zapreka je: močni in enodušni opozicijski blok!

Mnenje poslanca Pavla Radiča o Pašiču in njegovem postopanju proti vodstvu HRSS. Radičev poslanec Pavle Radič je objavil s svojim podpisom v »Hrvat« tole mnenje o Pašiču in njegovem postopanju proti vodstvu HRSS: Pašič molči, kakor da mu je 34 let, a ne 84, nadaljuje z nasiljem ter brezskrbnostjo tudi po končanih volitvah. Policijska oblast je nad vsemi zakoni in osobito še nad ustavo. Po izvršenih volitvah drži policija pet pri teh volitvah ponovno izbranih zastopnikov hrvatskega naroda v takozvanem »zatočenju«, a v resnici in pravem zaporu. Sodni predstojnik v Novi Gradiški drži še danes v zaporu narodnega poslanca dr. Žaniča. Predsednik HRSS Radič tiči v zaporu proti ustavi, ki določa, da se sme samo v slučaju preiskave vprašati narodno skupščino, ali se naj preiskava proti poslancu nadaljuje ali ustavi. Popolna svoboda je narodnemu poslancu zasigurana po ustavi z dnevnim izvolitve. Svobode in sicer popolne, poslancu ne more in ne sme omejit nikdo, dokler traja poslančeva imuniteta. Za vse to se ne zmeni Pašič, njegova vlada in policija. Za te ne obstoja ne parlament in ne imuniteta. Ne obstoji za to družbo ne parlament in ne volja naroda. Zakon in ustava so Pašič in radikali, ki si domišlja, da so država, narod in — parlament!

Radikalni cinizem.

Dobro znana skupina v radikalni stranki sedaj po volitvah kar prekipeva od najostudnejšega cinizma. Ti koruptni in protiljudski politiki sedaj še bolj kot poprej istovetijo svojo stranko z državo. Po svojih listih pišejo in grozijo, naj nasprotni volilci ne pričakujejo kaj dobrega, ker niso hoteli voliti radikalov. Nas bi volili, pa bi vam bilo dobro v državi, to je stalen refren radikalnega zmagovalstva.

Ko se ugotavljajo najhujše goljufije in nasilja od strani radikalnih in samostojno-demokratskih agitatorjev, se koruptna klika v radikalni stranki cinično posmehuje: dobro smo jih udarili. Bivši minister Nastas Petrovič, ki je cela desetletja najpoštennejše deloval v radikalni stranki, dokler mu je dopuščalo njegovo neoporečno poštenje, je tudi podlegel radikalnemu zmagovalstvu. Pošteni in zaslužni srbski politik pripoveduje danes po Beogradu: Nisem propadel, ampak okradli so me, — takozvani mladi radikali, ki se zbirajo okrog proslulega Lazice Markoviča si pa manejo roke od veselja, da so tako dobro naučili svoje agitatorje krasti in presipati volilne kroglice ter uganjati še druge najrazličnejše goljufije.

Kakor Nastas Petrovič, tako je ogoljufana in z nasiljem udarjena tudi organizacija južno-srbskih muslimanov — Džemijet. Ko so prišli poslanci Džemijeta — njih 14 po številu — marca 1923 v skupščino, ter dolgo podpirali radikale, je bil Pašič poln veselja nad svojimi Sulejmani, ko so se pa džemijetovci oklenili Davidoviča, so pa radikali naenkrat proglasili to politično skupino za protidržno. Voditelj Džemijeta Ferhad beg Draga je še danes zaprt in sedaj ga hočejo še obtožiti, da je med vojsko avstrijski okupacijski oblasti izdal neke Srbe. V južni Srbiji je namreč že tako upeljano, da imajo pravi »bugaraši«, medvojni špijoni in izdajalec popolne odpustke v radikalni stranki in da se drugim iz politične mrznje krivično podtika vse to, kar so oni kot današnji radikali nekdanje ne kaznovano zakrivali.

Radikalni cinizem se je začel sedaj kazati tudi z veseljem, da je bila po volitvah leta 1923 opozicija tako grdo osleparjena s takozvanim Markovim protokolom. Radikali pišejo danes brez vsakega stida, da je živel ta protokol samo v vlaku od Zagreba do Beograda in da ga je Pašič vtaknil v žep, potem pa zavrgel. Radikali trdijo sedaj, da sta šla dva odposlanca radikalne stranke samo za to v Zagreb, da slišita, kaj sploh hočejo blokaši. Po današnjih ciničnih trditvah radikalnih listov ni bil Markov protokol nič drugega kot nekaj Wunschzettela v Zagrebu zbranih opozicijskih voditeljev, češ, da so ti samo napisali, kaj bi sami hoteli, a niso povedali, kaj dajejo za to radikalom in vladi. Da so radikali vneto pograbili vse sadove tega protokola ter s pomočjo opozicije sestavili svojo homogeno vlado, o tem se seveda danes ne govori, ves cinizem in vse laži pa imajo le to dobro, da opozicija ne bo nasledila novim sleparijam.

Prej so radikali sleparsko izrabljali razdelitev opozicije na ožji in širši blok, sedaj pa bo tega konec, ker se oba bloka popolnoma združita v enega, kar je najboljši dokaz, da so bile laži in prevare radikalnih mladincev njim samim v škodo in da opozicija najboljše pozna svoje nasprotnike.

Po svetu.

»Madžari dejanja«. V Budimpešti ne mine teden brez kake velike morilske in roparske razprave in na obtožni klopi sedijo vedno ljudje iz vrst najbolj kričavih ogrskih »patrijotov« in čistih »nacionalistov«. Te dni sta na vrsti dva — uradnik Bedo in železničar Dula, ki sta umorila in izropala 83 letnega juvelirja Otto. Obtoženca izpovedujeta, da sta člana društva »Madžarov dejanja«, ki si je vzelo za nalogo, na hitro iztrebiti vse socialiste, jude in tujerodce, da bo madžarska dežela »čista«. »Čistila« sta tudi za svoj žep in ko sta zverinsko ubila starčka, sta končno le prišla pred sodišče, dočim sta poprej v dobi prekucije še hujše stvari ne kaznovano počenjala. — Madžarska javnost se počasi, a temeljito trezni. Saj se moral kmalu pride na vrsto proces Lederer. Lederer je bil žandarski nadporočnik in je veljal za enega od posebno vnetih. Koliko ljudi je bestijalno ubil iz samega »patrijotizma« — bogzna, zaprt je pa sedaj s svojo ženo vred, ker sta ubila nekega bogatega mesarja, truplo strokovnjaško razsekala ter hotela vreči v Donavo. Žrtv je bila njun domači prijatelj. Ledererjeva žena se je bogategu mesarju nastavljala, da ga je njen mož lahko goljufal pri kartah! Končno sta pa napravila z njim »kratek proces«.

Spor med Rumunijo in Nemčijo. Med Rumunijo in Nemčijo so nastali tako težki spori, da se že Amerikanci pripravljajo na posredovanje. Do tega je prišlo takole: Rumunija je zahtevala, naj ji Nemčija izmenja vse ban kovec, ki jih je med vojno izdala nemška okupacijska oblast v Rumuniji. Izmenjava, ki se je tako nepričakovano zahtevala po zlatega kurzu, bi znašala eno milijardo zlatih nemških mark. Rumuni so se začeli pogajati najprej na 300, potem pa na 100 milijonov zlatih mark, dočim ponujajo Nemci 50 milijonov in še to prostovoljno, ker po Davesovem načrtu in londonski konferenci nimajo nobenih plačilnih obveznosti razen teh, ki jih ta načrt določa. Rumuni so začeli z represalijami, in nemški listi so polni poročil, kako se Nemci, ki že dolgo let bivajo v Rumuniji, kar ponoči brez denarja in drugih sredstev izganja preko meje, njihovo premoženje pa pleni. — Izgleda, da bodo Amerikanci, ki so sodelovali pri odškodninskem predlogu in načrtu, res posegli v ta spor.

Divjaštvo v Bolgariji. Odkar je Cankova družba s strašnimi zločini nad zemljoradniki prevzela vlado, se od dneva dneva množijo zločini, političnih umorov ni konca in ne kraja in cela država se že nahaja v nekaki krvoločni blaznosti. Končno so se začeli tudi oblastniki sami med seboj razgovarjati le z noži in revolverji. Vladni predsednik Cankov je osnoval v svoje varstvo vse polno nasilnih organizacij s popolnoma prostimi rokami pred zakonom in pred vsemi temelji družabnega življenja. Teroristi so nekaj časa ubijali po povelju in navodilu, potem so pa s tem začeli tudi na lastno roko in med njimi je nastala tekma, kdo je močnejši, ki se pa seveda tudi bije in rešuje z orožjem. Vlada sicer vse poboje in umore med svojimi teroristi podtika opoziciji — kmetom in delavcem, a kaj ji vse to pomaga, ko pa vidi na vseh koncih in krajih, da je odvisna od samih ubijalcev na milost in nemilost. Tudi kralj vidi, da je najbolj ogrožen od onih, ki so že toliko krvi prelili v njegovem imenu, zato se pa ukvarja z ugibanjem, kako bi se dala sestaviti kaka druga vlada, ki bi bila sicer gosposka, magari tudi diktatorska, a da bi pri tem le mogla zaustaviti kravo besnost, ki preti ugončbiti vse brez izbire. Najtežji časi so se začeli sedaj po umoru Nikole Mileva. Umorjeni je bil ves čas posredovalec med vlado in med makedonskimi ustaši, vladni človek in terorist skozi in skozi, a ne ve se od katere vladne in teroristične struje in kateri je podlegel. Do prvenstva med ustaši se prihaja danes potem umorov in tudi vladni člani brusijo nože drug proti drugemu. Položaj v Bolgariji najboljše označuje naslednja statistika zadnjih štirih tednov: izvršeno je 36 političnih umorov, glede katerih se da sklepati, od kod in iz kakih razlogov so se izvedli, potem 150 umorov iz neznanih motivov, 163 razumljivih in nerazumljivih, uspešnih in neuspešnih atentatov in 272 razbojstev.

Poljski militarizem. Na Poljskem se je veselje do vojske in legij močno ohladilo. Mladenci porabljajo vsa sredstva, da se otresejo vojaščine, ki jim je bila poprej tako mična, zdaj pa nad vse nadležna. Dognalo se je, da so v Varšavi vojaški uradniki in tudi mnogi oficirji za denar kar na veliko osvobojevali vojne obveznike vojaške službe. Izvršile so se številne aretacije in sedaj bodo ponovno pregledali letnike 1901, 1902 in 1903.

Hujskanje francoske opozicije. Opozicija proti sedanjim francoski vladi — takozvani nacionalni blok je prenehala s slikanjem boljše nevarnosti ter se je začela posluževati nemškega strašila — nemško oboroževanje in priprave za monarhijo na Bavarskem in v celi Nemčiji. Opozicija trdi, da ima o tem točne podatke, listi vladnih strank pa pozivajo, naj ne slepomiši, ampak naj te »podatke« objavi.

Rudniška nesreča v Dortmundu. V rudniku »Minister Stein« pri Dortmundu v Nemčiji se je dne 11. t. m. dogodila strašna nesreča — pri eksploziji je izgubilo okrog 140 rudarjev življenje. Iz rovov so izkopali 121 mrličev, drugih še pa niso spravili na dan izpod ruševin. To je največja rudniška nesreča v Poruhruju in delavske organizacije upravičeno obtožujejo, da so podjetniki premalo skrbeli za varnostne naprave v jamah. Kako je strašna ne-

sreča nastala, še ni dovolj pojasnjeno. Eksplozija se je začela blizu zračnega rova ob vhodih v druge rove ter se je tako njen učinek razširil po vseh jamah. Lastnik rudnika je »Gelsenkirchener Bergwerks-A.-G.«, ki spada med največja Stinnesova podjetja. Soudeležene so tudi »Ver-einigte Deutsch-Luxemburger Bergwerks- und Hütten-A.-G.«, dalje Siemensov koncern in bohunjska družba. Rudnik je le par kilometrov oddaljen od Dortmunda. Ob rudniku so se odigrali strašni prizori. Otroci in matere so jokali za očeti in možmi. Državni kancler dr. Luther je prispeval v Dortmund in se podal takoj na kraj nesreče. Nemški državni zbor je imel žalno sejo. Sprejel je predlog socialnih demokratov, da pošlje v komisijo za preiskovanje te velikanske nesreče štiri člane. Dr. Luther je za olajšanje bednega stanja prizadetih rudarskih rodbin iz svoje dispozicijskega fonda nakazal 50.000 zlatih mark. Preiskavo vodi višja rudniška oblast. V terek je bil pogreb ponesrečenih rudarjev. V Dortmund so prišle delegacije rudarskih organizacij iz Francije, Češke, Avstrije, Italije in Poljske. Sprevod je bil dolg dva kilometra ter je korakal dobri dve uri. Pogreba se je udeležil na čelu članov in zastopnikov vlade državni predsednik Ebert.

Kakšno je »Jutrovo« krščanstvo?

»Jutro«, glavno glasilo slovenskih samostalnih demokratov, je prešinjeno in kar prekipeva protivnosti in sovraštva zoper slovensko katoliško duhovščino. Ne preide dan, da se ne bi ali v kakšnem članku ali vsaj v kakšni notici zagnalo proti slovenskemu duhovništvu.

Kar je »Jutro« uganjalo med volilno agitacijo, presega vse meje, ki so dopustne med normalnimi ljudmi. Toliko je bilo bevskanja, laganja, psovanja in lajanja, da je vsak količjak pameten človek imel vtis: kaj takega more priti samo od hiperhistričnega stvara, ki ne more krotiti svojih derutnih živcev, marveč se brezmočno vda svoji strasti ter sledi svoji sebičnosti.

Na slovenski duhovščini glavno samostalno-demokratsko glasilo ne najde niti ene dobre dlake. Vse, kar koli hoče slovenski duhovnik, za kar se zavzema, za kar se bori in žrtvuje, vse to je slabo, ker je izraz in plod klerikalizma.

Za Žerjavovo kliko je vsak pojav krščansko-katoliške vere klerikalizem. Klerikalizem je, če govoriš o plačilu in kazni onstran groba. Klerikalizem je, če se povdarja, da je človek za vsako svoje dejanje odgovoren pred sodnim stolom božjim. Klerikalizem je, če se zahteva, da mora vse javno življenje biti urejeno po načelih krščanske, katoliške vere. Klerikalizem je, če se zahteva, da se vzgoja mladine ne sme vršiti po nekrščanskih načelih, magari da se ta načela krijejo in dičijo s plaščem nekega nacionalizma. Klerikalec si, če zahteva, da mora šola biti prešinjena s krščanskim duhom ter da verska vzgoja katoliške mladine pripada katoliški Cerkvi in njenim duhovnikom. Klerikalec si, če se trudiš za ljudsko prosveto ter jo med ljudstvom gradiš na ona dva temelja, brez katerih ljudstvu ni razvoja in napredka, na krščansko vero in krščansko moralo. Klerikalizem je, ako se hoče krščanstvo uvesti v praktično življenje ter se v to svrhu vsem ljudem in zlasti mladini priporoča ona nadnaravna pomoč, ki prihaja iz svetotajstev, katere je ustanovil in svoji Cerkvi izročil božji Zveličar.

Ako je vse to klerikalizem, kaj pa še potem ostane od krščanstva? Potem še ostane »Hči papeževa«, »Veliki inkvizitor«, »Pater Kajetan« ter druge pornografske stvari, ki jih je objavilo ter jih še vedno objavlja »Jutro«. S takšnimi pornografijami se mladina kvari in zastruplja v onih letih, ki so najvažnejša za celo življenje. Z Jutrovim krščanstvom se vzgaja ona predrzna, cinična in surova mladina, ki je nedostopna za poduk in vzgojo ter svojo »Jutrovsko«-krščansko prosveto kaže s tem, da svoje prazne glave nosi zelo pokoneu. Kaj bo iz naroda, kateremu dorašča takšna mladina?

Kakšno je »Jutrovo« krščanstvo iz dogmatične strani? Navesti hočemo danes odlomek iz podlistka, ki ga je »Jutro« objavilo v svoji številki v sredo, 18. februarja t. l. »Jutro« piše doslovno: »Le Marija je bila mati brez materinstva in žena brez ljubezni. Tako uči sv. pismo. Marijo je »obsenčil« sv. Duh, a sv. Jožef je bil le ženin in pestunja. Kdor tega ne veruje, pa bodi proklet!« Tako stoji v »Jutru« od besede do besede. Takšno je torej »Jutrovo« krščanstvo! Najvišje skrivnosti sv. vere, ki tvorijo temelj vsega krščanstva: nadnaravno spočetje Sinu božjega, Marija božja Mati, Kristus Sin božji, pravi Bog in človek, vse to je za »Jutrove« kristjane tako abotno, tako strašno smešno!

Takšno je torej »Jutrovo« krščanstvo: zaničanje vsega nadnaravnega, zaničanje božanstva Kristusovega. Iz tega se jasno vidi, kam vodi »Jutrov« boj proti takozvanemu klerikalizmu. Ta boj vodi do popolnega zaničanja vsega krščanstva, v celotno poganstvo. Kdor sledi »Jutru« v tem boju, ta koplje grob slovenskemu ljudstvu in njegovi bodočnosti.

Dnevne novice.

Vsestranski g. veliki župan dr. Pirkmajer po volitvah. Naš mili nam veliki župan dr. Pirkmajer tako rad naglaša in se ponaša, da je na državne stroške neke v inozemstvu študiral razne upravne sisteme in se je v tujini izvežbal tolikanj, da je eden najbolj sposobnih velikih županov SHS kraljevine. Tem Pirkmajerjevim vsestranskim sposobnostim se je celotna javnost v mariborski oblasti par tednov pred volitvami čudila na debelo. V inozemstvu na

državne stroške preizkušeni g. veliki župan je skliceval še zadnji teden pred volitvami anketo za anketo. Eno najbolj perečih vprašanj — stanovanjsko namreč — je hotel rešiti kar v treh urah! A tudi na deželo ni pozabil vsestranski nam g. Pirkmajer. Sklical je v mariborsko vinorejsko šolo anketo vinogradniških strokovnjakov. Namen te ankete je bil: našemu vinu kar čez noč in pod Pirkmajerjevim pokroviteljstvom odpreti pot v inozemstvo, — v one kraje, kjer se je šolal g. Otmar za velikega župana. Po rešitvi stanovanjskega vprašanja in vinske krize se je spustil g. Pirkmajer par dni pred volitvami v železnico. Kar v enem celem dnevu je hotel prepreči Slovenski Stajer še bolj na goso z železniškimi zvezami, kakor jih je imela v mirnih časih Belgija. Tako je kazal g. Pirkmajer tik pred volitvami vsestransko zanimanje za najhitrejšo rešitev nas Jugoslovane najbolj grizečih vprašanj. Vsestranske odpomoči željna javnost je kar strmela nad predvolitvenim Napoleonom dr. Pirkmajerjem. Vse je bilo prepričano: ako je ta v inozemstvu preizkušeni g. veliki župan tak odrešenik tik pred volitvami, kaj bo šele ta čudodelnik storil po končanih volitvah. Volitve so za nami in kaj mislite, da dela danes naš g. Pirkmajer? Čisto je pozabil na stanovanjsko bedo, na vinsko krizo, na nove železniške proge — večkrat ga vidimo na mariborskem trgu, kjer gliha za kar najcenejši semenski krompir, da bi ga posadil na vrt pri poslopuj okrajnega glavarstva. Od stanovanjskega vprašanja, vinske krize in novih železnic kar na krompir — kaj takega je zmožna samo samostojno demokratska korifeja, ki se je šolala v inozemstvu za — velikega župana! Uverjeni smo pa, da se bo dr. Pirkmajerju barantija za semenski krompir bolje posrečila, kakor so se mu razne predvolitvene ankete!

Zanimanje »Jutra« za naš list. Včerajšnje »Jutro« je napisalo notico o našem listu, trdeč, da je to »Straža« v novi obleki, da se bo po vseh izgledih pisalo kakor prej in da je razveseljivo, ker poslanec ni več odgovorni urednik. Na »Jutrovo« skrb za naše odgovorno uredništvo samo to-le: Kdo je pravzaprav kriv, da smo imeli poslanca za odgovorne urednike, če ne »Jutro« najbližji ljudje, ki so upeljali toliko nezakonitosti, katerih se poslanec pač lažje brani, kot pa kak poklicni novinar. Kadar bodo vse mere in tudi policijske za vse enake, ali kadar bomo imeli isto vladno zaščito, kot jo ima »Jutro«, nam niti na misel ne bo prišlo, postavljati poslanca za odgovorne urednike. Ravno te dni so stali pred ljubljanskim sodiščem trije razgrajči, ki so grozili stražniku: Pustite nas v miru, mi smo Žerjavovci in če hočemo, vas takoj odstranimo iz službe! Ta zgodbica iz sodišča je dovolj poučna glede vprašanja, zakaj si danes ta ali oni list vzame poslanca za odgovornega urednika.

»Klerikalna lista zopet izhajata!« — vpijejo nacionalni blokaši ter predstavljajo pri tem to še kot nekako popustljivost ali celo milost od svoje strani. Tega pa ne povedo, na kak način je bil »Slovenski Gospodar« začasno, »Straža« pa za trajno ustavljena: Ni namreč toliko poštenosti in resnicoljubja, da bi se samo ugotovilo, da so se vzeli za pretvezo »Stražine« ustavilve njeni članki iz pretečenih dveh let, ki poprej niso bili zaplenjeni. Neki samostojni demokratski list je zadel žrebel na glavo, ko je zapisal, da je bila »Straža« ustavljena, ker je vsa dolga leta svojega obstoja pisala proti državi. »Straža je izhajala 16 let in ker je bila skozi 10 let odločno proti avstrijskemu režimu, se je torej sedaj ukrenilo, kar Avstrija pri vsej svoji gonji in preganjanju le ni zmogla! — »Straža« je imela poslanca za odgovornega urednika! — vpijejo in sicer najbolj oni, katerim je to samo pretveza, da se jim ni bilo treba braniti pred očitki in grajo, ki je bila popolnoma upravičena, da ni treba braniti časti, ki je nimajo.

Represalije. S to besedo se označuje znašanje in maščevanje nad nedolžnimi. Primer: Če ti kdo stori krivico in škodo in se ti, ki ne najdeš pravega krivca ali pa ga ne dosežeš, zneseš z enako ali pa še s hujšo krivico nad njegovim bratom ali rojakom. Represalije so na vsak način silno barbarska navada. Podobne so na Balkanu od starih časov udomačeni krvni osvete, pri kateri se ubijejo pozni potomci enega rodu, če je kak prednik prelival nasprotnikovo kri ali pa nasprotnemu plemenu storil kako drugo krivico. V zadnjem času so se pod imenom represalij začele Nemcem po Vojvodini zapirati in prepovedovati šole. Do tega je prišlo takole: Radikalski in samostojno-demokratski fašisti so smrtno nevarno pretepli voditelja in poslanca vojvodinskih Nemcev dr. Krafta. Med nemškim svetom je bilo radi tega zločina v Gradcu in mogoče še kje drugje nekaj protestnih manifestacij, seveda brez krvavih glav in druge škode. Koj nato je pa začel prosvetni minister Pribečević Nemcem zapirati šole in ko so Nemci protestirali, jim je na kratko odgovoril, da so to »represalije«. Represalije so, kakor rečeno, nekaj barbarskega in povrh se pri nas še strašno nedosledno izvajajo, ko se daje pešiči Italijanov vse, kar hoče, dasi je vendar naš živelj pod Italijo v najstrašnejših stiskah. Ministri, ki izvajajo represalije, se gotovo ne zavedajo, kako važno je v mednarodnem svetu manjšinsko vprašanje in kako slab ugled uživajo države, kjer se to vprašanje dovolj ne upošteva in kjer imajo narodne manjšine povod za pritožbe.

Primer volilne agitacije radikalov in samostojnih demokratov. Bivši zemljoradniški poslanec Voja Lazič je priobčil v beograjski »Politiki« odprto pismo na velikega župana valjevskega okrožja. V tem pismu stoji med drugim: »Na moj protest, da je vladal v valjevskem okraju teror, pravite vi, da je moja trditev neresnična. Sramota je tako cinično tajeje dejstev. Če ste bili dovolj pogumni, da vršite nasilja, tedaj bodite tudi toliko pogumni, da nosite odgovornost! Evo par dejstev! Vi, gospod župan, ste osebno bili na radikalnih shodih in pričeli svoj govor sledeče: »Kot veliki župan pozivljam vas vse v imenu

kralja, da glasujete za radikalno stranko. Pomnite dobro! Tistega, ki ne bo glasoval za radikale, si bomo dobro zapomnili! Če ne dobimo večine gumijastih kroglic, bomo upotreabili svinčene kroglice!« Načelnik podgorskega okraja Jovan Pantelič je pretepel v svoji pisarni Trivuna Beljiča iz Gole Glave, ker ni hotel prestopiti iz demokratske v radikalno stranko. Ravno tako je bil pretepen naš pristaš Vojin Srečković in bil potem še tri dni zaprt, ker se ni hotel odpovedati kot čuvar škrinjice. Ta srezki načelnik je dalje prepovedal naši stranki vsak shod in tudi sestanke zaupnikov. Kmetom je bilo dalje prepovedano, da bi nas prenočili in da sprejmejo čuvarstva škrinjic. Ali se vrše pod takimi okolnostmi svobodne volitve? Težko ste se pregrešili in če bi se v tej zemlji spoštoval zakon, potem bi prišli vi, g. veliki župan, na obtožno klopo. — Kot drugi primer pa služi pismo, ki ga ima v rokah opozicija od srezkega načelnika Jovanoviča v somborskem okrožju. Ta načelnik je pošiljal svojim pajdašem navodila, kako naj zberejo in uporabijo neodgovorne pretepače proti opozicijskim strankam in kako naj vse zvalijo na »neodgovorne elemente«, če bi bile pritožbe. Opozicija bo razne take zanimive dokumente objavila in tudi fotografirala.

FOND ZA BREZPRAVNE.

Z ozirom na vedno večje število žrtvev nasilne politike je sprožil »Slovenec« od 18. t. m. vprašanje podpornega sklada ali fonda za brezpravne, preganjane in zatirane. Potreba takega fonda se utemeljuje tako-le: Danes nam gre za to, da opozorimo slovensko javnost na neobhodno pomoč, ki so jo potrebni preganjanci. Znano je, da tisti, ki so v materijelni bedi, najlažje podležejo. To je naravno in na to računajo izvestni faktorji. Nujno potrebna je tedaj denarna pomoč, da brezpravno preganjane obvarujemo pred težkimi materijelnimi skrbmi. Saj že moralno dovolj trpijo, nikar da bi še materijelno. — Zato smo sklenili zbirati prispevke za »fond brezpravnih.« Slovenci, zamislite se v položaj brezpravno oduščenega učitelja ali pa uradnika, ki ga koncem meseca odpustijo tako, da 1. prihodnjega meseca niti plače več ne dobil. Kaj naj počne, kam naj se obrne tak revež? Ali naj sramotno klone in gre poljubovat roko tistemu, ki ga vrže na cesto ter izroči gladi? Kdo bi nosil sramoto, ako bi se kaj takega zgodilo? Nihče drugi kot narod in pa stanovji, kojih član bi bil do takega ponižanja po brezbriznosti stanovskih tovarišev prisiljen. Zato pa takoj na delo in pomoč! Člani Slomškove zveze že zbirajo za svoje stanovske tovariše in tovarišice; isto naj storijo uradniške organizacije za svoje članke, a ves narod naj prispeva. V Ljubljani naj se takoj skliče tozadevno posvetovanje in osnuje odbor, ki naj vzame delo takoj v roke. Naše mecene, vse naše denarne zavode ter sploh vse, ki si morejo utrgati, če že ne na dan, pa vsaj vsak mesec po nekaj dinarjev, opozarjamo na to velevažno in neobhodno potrebno akcijo. Vsi za enega, eden za vse! Kakor je naš narod jasno, odločno, enotno govoril dne 8. februarja 1925, tako enotnega naj se pokaže tudi pri tej humanitarni akciji: Fond za brezpravne postani takoj dejanje!

Generalna direkcija in železničarji. Generalna direkcija namerava izdati zaenkrat polmesečno in pozneje tedensko časopis »Službene Novine Saobračajnih Ustanov Kraljevine SHS.« Prvi del bo donal ukaze, rešenja, odloke, naredbe in slične službene nasvete; drugi del pa, ki bo bolj splošen in »polurađen«, različne predloge, nasvete, razprave, poročila itd. od strani uradništva, uslužbenstva in tudi prizadetega, oziroma zainteresiranega občinstva. List je za vsa službena mesta in tudi najmanjše edinice obvezen in mora biti vsebina zanesljivo in točno priobčena vsakemu uslužbencu. — Za nas železničarje je ta list že dolgo občutna potreba, ker se je dosedaj dogajalo, da niso imeli uslužbenci dostopa ali prilike, da zvedo vsaj to, kar bi so zakonu morali vedeti. Dobro bi pa tudi bilo, da bi list sprejemal in priobčeval nasvete in predloge za izboljšanje prometa, uprave, zakonodaje, tako od občinstva, kakor tudi od strani uslužbencev samih. Že nešteto krat so predlagale in svetovale organizacije stvarno in jasno, kako bi se dalo odpomoči raznim nedostatom v železniškem prometu; ravnotako tudi občinstvo. Mogoče bo odslej boljše, samo eno lahko še rečemo: Naj da uprava osebju, kar je imelo poprej in ima tudi sedaj — toda žal samo drugod — namreč zadosne plače, potrebno službeno obleko in obutev in najvažnejše, vsakemu zadostno, zdravo in ceno stanovanje. Mi železničarji vršimo službo zvesto in pošteno že od preobrata sem in če bo nam dala uprava pravočasno in točno, kar nam gre, tedaj zagotavljamo občinstvu in generalni direkciji danes že, da smo tudi mi pripravljeni, še bolj kot dosedaj skrbeti za varen in reden promet in v tem oziru še prekašati sosedne države. Vlada in njeni organi naj samo čimprej poskrbijo, da plačajo dolgove v inozemstvu za popravilo lokomotiv in vagonov in pa nam, kar nam že od 1. X. 23 pritiče. Naj se oskrbe lastne delavnice in sploh štedi tam, kjer se brez škode da štediti, nikakor pa ne pri osebju in materijalu, in promet se bo dvignil in izpopolnil in pripomagal naši državi do boljšega in vse drugačnega slovesa, kakor ga uživa sedaj.

Radi morilskega napada na poslanca dr. Krafta je dalo državno pravdnštvo v Somboru zapreti tri osebe iz Novega Sivca, ker jih 17 priči označuje kot zločince. Dva od aretirancev sta v državni službi in sicer je eden davčni kontrolor, drugi pa službuje pri občini. Sorodniki zaprtih in fašisti so ponudili velike svote kot kavejco, da bi se osumljence pustilo na prostem, sodišče je pa to ponudbo odklonilo.

Jugoslovansko-italijanska pogajanja. Mešana jugoslovansko-italijanska komisija je v tork razmotrivala konvencije, ki so bile za časa bivanja dr. Ninčiča v Rimu zasnovane. Ugotovljeno je, da je prva faza pogajanj končana in precestanje za rešitev samo še razna davčna vprašanja, dalje vprašanja meje od Snežnika do Triglava in ureditev

obmejnih železniških postaj. Včeraj se je vršila prva plenarna seja komisije.

Preganjanje komunistov v Beogradu. Beograjska policija je obvestila liste, da se ji je posrečilo odkriti tajno komunistično tiskarno v Beogradu in sicer v Juričevi ulici v hiši nekega delavca Koste Cipčiča. Policijsko obvestilo pravi, da so zatekli deset oseb, ki so se bavile s tiskanjem tajnega komunističnega glasila »Komunist.« Vseh deset so takoj zaprli, potem je pa bilo po mestu izvršeno približno še enkrat toliko aretacij. PP listi sedaj že pridno spravljajo to »komunistično tiskarno« v zvezo z opozicijo, češ, da so komunisti zato tajno tiskali in izdajali svoj list, da povedo svojim pristašem, koga naj volijo od opozicije.

Izgon inozemskega novinarja. Beograjska policija je izdala izgonski nalog dopisniku lista »Berliner Tagblatt« Teodoru Berkeš, ki že dolga leta zalaga inozemske liste s poročili iz Jugoslavije. Pisal je vedno kar najboljše o vsaki vladi, sedaj so mu pa na policiji rekli, da so njegova poročila »nezgodna za državo.« Novinar je bil ves zamučen, kako in zakaj, končno je pa le dognal, da leži vsa »nezgodnost« v tem, ker je poročal v inozemstvo tudi o zadnjih sejah opozicijskega bloka.

O volilnem nasilju v Torjancih v Baranji poroča list »Hrvat« to-le: Vasi Sent Ivan in Petarda (v Baranji čisto ob madžarski meji) bi naj volili v Torjancih. Čuvar HRSS škrinjice Pavel Blažević iz Petarde je odšel že en dan pred volitvami v Torjance, da bi tamkaj prenočil in bil na dan volitev že ob 7. uri zjutraj na svojem mestu. V noči od 7. na 8. svečana so prišli po Blaževića žandarji in so ga odgnali na posest Bakanga pri Petardi. Tukaj so ga predali v roke črnogorskim dobrovoljcem, ki so bili vsi oboroženi z bombami in puškami. Blaževića so prisilili, da je izdal žandarjem in dobrovoljcem imena vseh Radičevcev, ki bi naj prišli volit v Torjance. Na dan volitev se je peljalo 30 do 40 voz z volilci iz Petarde proti Torancem na volišče. Ko so se ti Radičevi volilci pripeljali do posestva Bakanga, kjer je bil interniran čuvar HRSS škrinjice Blažević, so ustavili črnogorski dobrovoljci vse vozove, volilce so zgrabili in jih z Blaževićem vred tirali na pristavo Maiskamedija, kjer so jih stražili tako dolgo, da je minila 6. ura na dan 8. februarja. Vsi ti ljudje so pa še danes pod žandarskim nadzorstvom in sicer tako, da se morajo dvakrat na dan (v jutro in opoldan) javiti na orožniški postaji na Petardi, a tretjič in sicer proti večeru pa morajo vsi ti Radičevci potovati v vas Sent Ivan in se tamkaj javiti bilježniku. Na dan volitev je bilo v Torjancih poslavljenih 8 škrinjic, a čuvar je bil samo eden in sicer seveda za radikalno škrinjico. Nikdo ni smel niti poriniti roke v HRSS škrinjico. Poleg radikalnega čuvarja je stal še eden radikal, za tem pa en žandar. Ko se je približal volilec radikalni škatli, je začel čuvar tolči po svoji škrinjici in se je drl: »Tu, tu spusti kroglico!«

Nasilje po volitvah v Varaždinu. Kakor smo že poročali, se je vršilo v Varaždinu in okolici pri tokratnih volitvah nasilje, kakor ga ne pomnijo najbolj stari Hrvati iz teh krajev. Pribečevićev demokrat dr. Krizman je bil v varaždinskem okrožju izvoljen samo potom nasilja in goljufije pri volitvah. Nasilje nad volilci pa v Varaždinu tudi sedaj po končanih volitvah ni prenehalo, ampak se nadaljuje. Dne 17. t. m. je orožništvo v Varaždinu aretiralo 40 volilcev in to radi tega, ker so se drznili, da so zahtevali od glavnega volilnega odbora, da mora zabeležiti v zapisnik, da so se vršile volitve v varaždinskem volilnem okrožju nepostavno. Aretirani bodo predani sodišču, ki jih bo gotovo oprostilo krivde, a nato bo zopet imela policija besedo!

Rimskim romarjem.

Zanimanje za romanje v Rim raste od dne do dne. Saj pa tudi ni čudno! Kdo si ne želi videti večno mesto Rim, kdo ne želi prejeti blagoslov od sv. Očeta papeža Pija XI.? Nešteto svetih mest bomo obiskali, na grobovih neštetih svetnikov bomo molili.

Na romanje gremo dne 26. maja, v domovino pa se vrnemo dne 5. junija. V Rimu bomo celih sedem dni. Na potu v Rim bomo obiskali grob velikega čudodelnika sv. Antona v Padovi, nazaj grede pa bomo šli na grob sv. Frančiška in sv. Klare v Asisi. Na povratku se oglasimo tudi pri sv. evangelistu Marku v slavnih Benetkah, kjer se bomo malo vozili po morju.

Posrečilo se nam je dobiti za vse naše romarje stanovanje in hrano v eni hiši, ki je nova in moderna ter leži blizu cerkve sv. Petra in blizu Vatikana. Stanovali bomo torej vsi skupaj, kar je v tujem mestu velikega pomena za romarje.

Romarje bodo spremljali in peljali k papežu prevzvišeni gospod škof, po mestu pa jih bodo vodili in razkazovali svetišča med drugim č. gg. dr. Anton Medved in dr. Anton Jerovšek, ki sta bila svoj čas dve leti v Rimu in vse dobro poznata. Mirno lahko rečemo: Nikomur ne bo žal, da se je udeležil tega romanja.

Kdor hoče poromati letos v Rim, naj se takoj zglaši pri svojem dušnem pastirju. Plačati je treba takoj za III. razred 1500 dinarjev, za II. razred pa 2000 dinarjev, ki se morajo takoj poslati odboru v Maribor. Denar se naj pošlje v dinarjih, ne v lirah, ker odbor ne more poslati lir v Rim, ampak mora potrebno svoto nakazati po banki. Odbor mora namreč plačati naprej železnico, hrano in stanovanje ter legitimacije. S temi 1500, oziroma 2000 dinarji bo odbor plačal za vsakega romarja železnico od Postojne do Rima in nazaj do Postojne, hrano in stanovanje v Rimu za sedem dni, legitimacije, avtomobilno ali drugo vožnjo po Rimu, razne vstopnine in napitnine. Ako bo mogoče, bo odbor plačal za romarje še tudi vsaj enkrat obed med potom v Rim ali na povratku nazaj.

Hrana v Rimu bo dobra in zadostna, tako da romarjem v Rimu za hrano ne bo treba nič izdati. Za zajutrek

dobimo kavo, mleko in kruh, za poldne juho, meso, prikuho, sadje in vino, za večerjo pa juho, meso, prikuho, sir in vino.

Poleg teh 1500 dinarjev, ki jih vsak romar že sedaj položi, bo moral še vsak za sebe plačati vožnjo od doma do Postojne, ki najbrž ne bo stala nad 80 dinarjev, ter hrano med potom v Rim in nazaj, kar bo stalo k večjemu 100 dinarjev. Istotako seveda rabi vsak romar še nekaj denarja, če si hoče kupiti spominke na Rim.

Kdor bo torej varčen, ne bo mogel izdati nad 2000 dinarjev.

Toliko že lahko povemo danes. Vozni red in vse drugo potrebno bomo naznanili od časa do časa v »Naši Straži« in v »Slov. Gospodarju«.

Opisali bomo tudi v posebni knjižici vse znamenitosti in svetišča svetega mesta Rima in drugih krajev, katere bomo obiskali. To knjižico dobi vsak romar zastoj in sicer še pred odhodom v Rim, da jo more že doma prečitati in se tako seznaniti s svetimi kraji, katere bo obiskal na romanju.

Pripomnimo še, da je vse, kar smo zgoraj pisali glede sročkov, danes gotovo in dognano ter se na tem ne bo nič več spremenilo. Dozdaj se za stroške še ni natančno vedelo, ker še ni bilo znano, koliko bo stala železnica, koliko hrana in stanovanje, kake so cene za automobile, oziroma voznike, kake so razne vstopnine itd., zato so razni listi, n. pr. »Slovenec« in drugi, imenovali razne svote, ki pa nikakor niso bile točne in pravilne, ampak le domnevne. Šele zdaj, ko smo dobili dne 19. t. m. končnoveljavni odgovor iz Rima, lahko naznamo natančne stroške in in številke, ki držijo in se ne bodo več spreminjale.

Prosimo vse, ki se nameravajo udeležiti tega svetega potovanja, da se takoj oglasijo pri svojih dušnih pastirjih ter založijo pri njih znesek 1500 dinarjev, da more potem odbor ukreniti vse potrebno.

Z romarskim pozdravom!

Za romarski odbor: Dr. Anton Jerovšek.

Iz Celja.

CELJSKI MESTNI PRORACUN ZA LETA 1925.

Dne 12. februarja je sprejel občinski svet celjski proračun za leto 1925. V posamezne številčne podrobnosti se tem potom ne maramo spuščati, marveč hočemo omeniti le proračun in tozadevno debato v najvažnejših točkah.

Od strani mestnega knjigovodstva je bil predložen prvotni proračun o rednih potrebščinah z izdatki po 4.777.641 D in dohodki po 1.403.931 D, tako, da bi znašal primanjkljaj 3.546.258 D. Ta primanjkljaj bi krile redne doklade, naklade in občinske davščine, samo do višine 1.801.450 D, med tem ko bi ostali primanjkljaj morali kriti z novimi viri. Pri mnogoštevilnih sejah finančnega odseka pa se je predložen proračun tako prekril, da izkazuje na potrebščinah 2.150.312 D in na kritju 2.185.450 D, tako, da bi znašal prebitok 35.138 D. Nove naprave so se skrčile na kolikor mogoče najpotrebnejše in najnujnejše z ozirom na visoko obrestovalno mero, dvigajočo se valuto in splošno stagnacijo v pridobitnih krogih, ki bi pri teh razmerah nikakor ne mogli prenesti novih občinskih bremen.

Med rednimi potrebščinami je v prvi vrsti omeniti, da občinska uprava najbolj obremenjuje mestno občino. Tozadevne potrebščine znašajo 922.602 D ter odpade od teh samo na personalne izdatke 750.000 D. Skoraj polovica rednih dohodkov mestne občine požre samo občinska uprava. Tozadevno je finančni odsek sam izrazil mnenje, da je treba administrativno delo na magistratu reorganizirati, da se bodo ti izdatki zmanjšali. Imenom kluba SLS je k tej točki dr. Ogrizek grajal brezglavo sprejetje službene pragmatike tik pred občinskimi volitvami iz posebnih namenov. Ker se je pragmatika v preveliki naglici sklepala, se je zgodila velika napaka, da imamo sedaj za malo kvalificirano delo kvalificirane drage moči nastavljen, kjer bi se dalo z veliko cenejšimi izhajati. Ker je pragmatika sprejeta, se da to popraviti sedaj samo na ta način, da se administrativno delo reorganizira, da bodo kvalificirani uslužbenci res tudi samo za kvalificirana dela uporabljeni. V to svrhu je predlagal tročlansko komisijo iz pravnega in personalnega odseka, ki naj bi pregledala sama poslovanje mestnega magistrata in na podlagi neposrednega opazovanja stavila občinskemu svetu predloge za reorganizacijo mestne administracije. Kljub umestnosti tega predloga so samostojni demokrati in narodni radikali proti ostalim glasovom ta predlog zavrnili, češ, da je to že poseganje v eksekutivo, ki je le županu pridržana, kar seveda ni res. Malo pozneje pa so isti gospodje glasovali za analogno komisijo pri reorganizaciji mestnega oskrbnništva. Očividno se ti gospodje silno bojijo, da bi občinski odbor kot tako po svojih delegatih dobil neposredni upogled v mestno administracijo, dasi je brez neposrednega upogleda občinskemu svetu nemogoče staviti primerne reorganizacijske predloge.

Glede mestnega oskrbnništva so se sprejeli važni sklepi za znižanje nepotrebnih izdatkov in sklenilo v to svrhu določiti tričlansko komisijo za nadzorstvo in preuredbo oskrbnništva. Posebno se je poudarjalo, da je treba skrbiti število konj in nepotrebne uslužbenice.

Za ubožni zaklad se je določilo 23.944 D z ozirom na to, da je pričakovati iz vsotnega davka iz mestnega kina okoli 80.000 D za tekoče leto. Potrebščina za zdravstvo se je nastavila z vsoto po 36.000 D ter se je predvideni izdatek za nove desinfektorje in za plačo razkuževalca črtal, ker še lahko shajamo z dosedanjimi aparati in lahko razkuževalno službo opravljajo kak mestni uslužbenec, ki je nastavljen v drugi stroki.

V kulturne svrhe je predvidena svota po 68.000 D.

Pri debati je treba posebno pibiti obnašanje samostojnih demokratov glede občinske avtonomije. Ko je dr. Ogrizek stavil predlog, da občinski svet sprejme resolucijo, naj vlada takoj vrne mestni občini avtonomijo v celnem obsegu, kakor jo je svojčas imela, so samostojni demokrati, podpirani od narodnih radikalov glasovali proti predlogu. Ostali so dosledni v svoji siceršni praksi, ko ravno oni povsod v Sloveniji, kjer le morejo, rušijo občinsko avtonomijo in brez razloga razpuščajo občinske zastope. Celjski meščani pa si naj dobro zapomnijo, kake gospode so poslali v avtonomno mestno zastopstvo. Mesto, da bi varovali mestno avtonomijo, glasujejo celo proti in dajajo vladi potuho za še večje okrnjenje dosedanjih pravic.

(Dalje prihodnjic).

Iz Maribora.

Prazen policajdemokratski babbav. Pred volitvami je priobčil »Slovenec« dva članka pod zaglavjem »Afera Žerjavovcev v Mariboru.« V teh dveh člankih je bilo opisano in z dokazi podprto, kako je prijavil mariborski samo po imenu še advokat dr. Irgolič v očigled poravnalnemu postopanju pri trgovini Worsche popolnoma iz trie izvito tirjatev v znesku 303.000 dinarjev. S to tirjatvijo od 303.000 dinarjev, ako bi se bila posrečila dr. Irgoliču, se je nameravala omastiti advokatska pisarna: Koderman — Slokar. »Slovenčeva« razkritja te pristno policajdemokratske afere so presneto v živo zadele celotno mariborsko Žerjavščino. Mariborski Žerjavovci so se na dolgo in široko posvetovali, kako bi se izmotali iz te neprijetne zadeve in so prišli do znanega demokratskega babbava: Razbobnajmo po našem časopisju, da smo vložili proti »Slovincu« tožbo! Ako so se lotili Koderman-Slokar in Irgolič »Slovenca« res s tožbo, jim že v naprej povemo, da bo nastopil »Slovenec« za svoje trditve dokaz resnice in bo ta trifolij ne samo po časopisju, ampak tudi pred ljubljanskim sodiščem ožigosan. Dr. Kodermanove grožnje s tožbo so nam znane iz prakse. Bogzna kolikokrat je že vlagal dr. Koderman tožbe proti »Malim Novicam« in »Ktražik«, a do obravnave doslej še ni prišlo, ker si je dr. Koderman pred razpisom obravnave vsikdar temeljito premislil in se je rajši zadovoljil s časniškimi očitki, ker sodniških zigov se je doslej — ha! Dr. Koderman bo pri Spatzeku popil parkrat po deset četrtink najboljšega, bo na debelo zmerjal radi »Slovenčevih« odkritij, a končno bo kot že večkrat zamudil rok za vložitev tožbe. Gospoda Irgolič-Slokar-Koderman naj le bo lepo tiho, sicer bode v zadevo Worsche posvetila tudi »Naša Straža« s plamenčo bakljo in bo mariborska javnost o tej aferi zvedela še mnogo več, kakor je razkril »Slovenec«.

Družabni večer. Katoliška omladina priredi v nedeljo, 22. februarja kat. mojstrom in vsem prijateljem društva zabavni večer v Splavarski ulici 4. Spored: kupleti, igra: »Kakšen gospod, takšen sluga« in godba. Začetek ob 6. in konec ob 10. uri. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Mesečni sestanek. Poselska zveza ima v nedeljo ob 5. uri zvečer mesečni sestanek v navadnih društvenih prostorih. Vse članice vljudno vabljen!

Sprememba v obrti. Splošno znana in priljubljena plačilna natakarka Katica Kotnik, ki je službovala več let v »Grajski kleti«, je kupila tukajšnje kavarno »Bristol« (Zigart) in jo otvori v nedeljo, dne 22. t. m. Priporočamo jo tem potom kar najtopljeje!

Mestno električno podjetje upozarja vse interese, ki si nameravajo vpeljati električni tok, da se bode priključile na mestno omrežje le one naprave, ki jih bodo predpisno izvršili samo inštalaterji z istavljenimi dovoljenji mestne občine. V lastno korist naj se zahteva od inštalaterjev pismeno dovoljenje za vršitev inštalacijskih del na mestnem omrežju, oziroma naj se stranke obrnejo na mestno električno podjetje za informacije.

Prekinjenje električnega toka. V nedeljo, dne 22. februarja t. l. prekine elektrarna Fala med 7. uro zjutraj in 12. uro dopoldne dobavo toka za vse mesto. — Omrežje je smatrati pod tokom.

Književnost.

B. M.

»STRAŽNI OGNJI«.

literalno glasilo mariborskega, katoliškega dijaštva.

Katoliško dijaštvo v Mariboru živi in hoče živeti v bodočnosti še lepše življenje. Dokaz za to je njega glasilo »Stražni ognji«, katerega prva številka je izšla pred Božičem, od novega leta naprej pa izhaja redno mesečno. List litografira dijaštvo samo, upravniki je osmošolec Joško Krošelj, urednik pa njegov kolega E. Koebek.

Ko sem pred Božičem dobil v roke prvo številko, sem mislil: »Navdušenje mladih fantov je zanelo ogenj, a ti mladi v svojem navdušenju niso pomislili, da ogenj ugasne, ako mu ne prinašamo vedno novega goriva, da ostane potem še žalostno pogorišče.« A druga in tretja številka, ki se na znotraj in zunaj od prve zelo razlikujeta, sta mojo sodbo spremenili. Lista sem v resnici vesel. Vsebinsa v posameznih številkah je prav različna. Da dijak piše pesmi, je itak znano. Da pa je med temi pesniki-dijaki včasih tudi kak »poeta natus«, je pa tudi dejstvo.

Prvo mesto med sodelujočimi pesniki zavzema vsekakor Anton Boštele. Melodioznost njegovega izraza prihaja človeku do srca. (Melodija!) Včasih se človeku tudi zazdi, da mu Zupancič ni tuj. (O tam je vsekakor v pravljici!) — Avsenak je pisal svojčas že lepše pesmi-

ce. Zdi se mi, da hoče postajati nekako umetniški, a s tem njegove pesmi izgublja na vrednosti. Mesto poetične preprostosti, ima sedaj nekako težko prebavljiv, usnat slog, da mora človek, ko prečita kitico, iz posameznih besed šele iskati smisel, ako ga sploh najde. To je mučno! — Škender je znan sotrudnik slovenskih mladinskih listov. Škender doživlja svojo notranjost. »Moja celica je tempelj«, nam to dokazuje. »Umetnik moli« malo zaostaja za njo. — Krošelj je »Romarska pesem« je sicer prav lepa, a njegova »Silvija« nam obeta še več. — Kaj naj pomeni Štanglno »Plam«, pa res ne vem! Kaj vpliv Koseskega še ni izumrl? — Razen omenjenih se poskuša v pesmi še par mladih, od katerih ima svojo dikcijo Fr. Borko. Bomo videli! — V prozi zavzeva prvo mesto že omenjena Krošelj je »Silvija«, katere sta izšle dosedaj dve poglavji. Prvo poglavje presega drugega, kajti zdi se mi, da je meditacija o pokvarjenosti sveta v drugem poglavju vseeno malo predolga. Od Krošelja pričakujem dosti. Ako se motim, bo pokazalo nadaljevanje »Silvije«. — Sestavek »Par misli o nacionalizmu«, ki ga je napisal Stanko Cajnkar, je za današnji čas prav aktualen. Pozna se mu, da ga je napisal bogoslovec. Konča prav lepo: »Pride čas, ko bodo tudi slepi spoznali, da je zvest tudi svojemu narodu, kdor je zvest Bogu. Danes je drugače. Naj bol Radi slepoti drugih nočemo postati malikovalci. Svoj narod pa ljubimo pošteno in zvesto, v delu in trpljenju!« — Da piše Avsenak o askezi, bi človek ne verjel. Pa je le res! Avsenakova »Askeza« in »Dom« ter Krošelj je »Raztrgane stopinje«, so sadovi spoznanja, ki jih je treba pozdraviti. Očistiti svoje srce vse navlake in potem s čisto dušo služiti Gospodu, to hočejo naši mladi. Zdravniki samega sebe hočejo bit! »Samo hrepenenje po daljni visoki luči, izven teh meglenih valov bivajoči, samo spomin nanjo in ukaz, a pridemo k njej: to je naša duša«. M. Avsenak: »Askeza«. Spoznali so, da ves evropski zapad, ubit od ogabnega materializma, pade in mora pasti, kakor gnilo jabolko pred noge zdravega vzhoda, ako ga ne reši porajajoči se val mladega krščanstva. To spoznanje med našim naraščanjem na gimnazijskih klopih je velikega pomena za moderno mladinsko gibanje med Slovenci. Dal Bog, da bi tem začetnikom ne upadel pogum! — O ljubezni in navdušenju za srednji vek, slično poglavje, kakor je E. K.-ova meditacija »V zarji liturgije«, ima tudi dr. Jeraj, desna roka naših »Stražarjev«, v svoji knjigi »Ob skrivnih virih«, pa mogoče ob drugi priliki več. Umetniška priloga v tretji številki je prav lepa! Bojevniki mladi, posvečevalci svojih duš, iz srca pozdravljeni! Bratje, v nas samih je božje kraljestvo!

Knjige Goriške Mohorjeve družbe. Posebne politične in kulturne razmere, v katerih živijo naši primorski rojaki, so jih nagnale, da so ustanovili Goriško Mohorjevo družbo. Prvi književni dar, ki ga pošilja G. Mohorjeva družba, obstoji iz štirih knjig: Koledar. Uredil ga je z izbranim okusom V. Belé. Opremo je oskrbel prof. Šantel, goriški rojak, ki je narisal okusno zaglavje mesecem dvanaest značilnih pokrajin primorske dežele. Iz bogate vsebine naj omenimo krasno razpravo dr. Breznika »Kaj krstna imena pomenijo« in »Staroslovensko osebnost imena«. V poglavju »Zemlja in ljudje« je prof. Šarabon podal lep statističen pregled vseh držav sveta. Sledi obširen pregled dogodkov po svetu in v Primorju l. 1924. Prosvetno delo primorskih Slovencev opisujejo kratki članki o slovenskih vzgojevališčih in pregled izobraževalnih organizacij v Primorju. Primorsko ljudstvo bo iz koledarja spoznalo slovenske može: Josipa Pagliaruzzija-Krilana, čigar 11 do sedaj še neznanih pesmi je tu natisnjenih; Josipa Stritarja, in rojake Valentina Staniša, skladatelja Ivana Kokošarja, opernega peveca Marija Šimenca, Mihaela Štruklja, ki je bil, Tolminec, vseučilišni profesor na tehniki v Helsingforsu. — Pod zaglavjem »Naša zemlja« je napisal dr. Henrik Tuma klasičen in izčrpen opis Rezije, kateremu je pridan podroben zemljevid z mejo slovenske po sesti in govorice. — Dve baladi Jože Lovrenčiča, poljubna povest, več ljubkih otroških pesmic Karla Široka, trije spisi v upravnih zadevah bogatijo koledar. — G. Mohorjeva družba je izdala tudi dva prevoda: Danilevskega romantično povest »Na Indijo« iz časov Petra Velikega in Raisove »Preužitkarje«, ki jih je točno in z okusom iz češčine podomagal vseučeni profesor Bradač. — Več primorskih kmetijskih strokovnjakov je pa pisalo »Gospodarsko čitanko«, ki jo je uredil inž. J. Rustja. Ta knjiga bo dober svetovalec kmečkim gospodarjem. — G. Mohorjeva družba šteje v prvem letu 11.090 članov, kar je lep uspeh. Letos pošlje med ljudstvo nad 50.000 slovenskih knjig, nje hrvaški odsek pa izda za 2200 članov krog 10.000 knjig. Naj to mlado drevo slovenske kulture v Primorju krepko raste!

Bruno Rotter:

KOZJAK: SV. DUH NA OSTREM VRHU (907 m).

Ena najlepših točk našega obmejnega Kozjaka je nedvomno Sv. Duh. Ponosno stoji cerkev na Ostrem vrhu in gleda na čudo, ki ga je doživela z razmejitvijo. Ta meja je razrezala občino na dva dela, odvzela ji je njen ponos — z lastnimi žulji postavljeno novo šolsko poslopje.

O zgodovini župnije je ugotovil nje nekdanji župnik č. g. F. S. Šegula nekako sledeče: »V XV. stoletju je stala tu gori kapela sv. Primoža. Do leta 1600. so bili tu protestantovski skakalci, to so taki verniki, ki pri svoji maši skačejo in plešejo. Ko so ti morali oditi, razdejali so kapelico. Na njeno mesto postavila se je nova, še sedaj stojčea kapela sv. Avgušlina. Poleg nje na severu stoji sedaj na trdo skalo zidana župna in romarska cer-

kev sv. Duha. Pravljica pravi, da so pastirji mnogokrat videli na tem mestu na neki pečini sedečega belega golobčka. Ta takomenovani »sveti kamen« se baje še sedaj vidi. Cerkev je začela staviti dne 20. mal. srpana 1667 Ana Krescencija vdova, gospa Štubenberška in posestnica Žlemskega gradu, katerega razvaline so za žlemskimi bajerji v sedanji Avstriji. Stavba je bila končana leta 1679. Dne 7. mal. srpana 1709 jo je blagoslovil sekovski knezoškof grof pl. Wagensperg; l. 1789. je nastala tu samostojna župnija. To je posneto, kot sem že v začetku omenil iz spisa gori imenovanega gospoda, ki mi je prišel slučajno v roke, pa ne vem ne v katerem listu je to bilo objavljeno, ne v katerem letu. Posnel sem to le, ker je za opis neobhodno potrebno.

Razgled je od tu gori naravnost impozanten. Tako rekoč pod nogami je lep trg Lučane, pripadajoč sedaj v Avstrijo. Sami lepi kraji se vrstijo pred očesom. Proti severu se izgubi v Lipniško in Graško polje. Ni treba najbolj čistega zraka, pa se vidi pred seboj štajersko metropolo — Gradec, nadalje Schöckel i. dr.

Proti severozahodu vidi se kraje Ivnice in Lonča, v ozadju pa mogočno Golico, vremenskega preroka Kozjačanom in Pohorcem.

Mogočno se razprostira na južni strani zeleno Pohorje. Velikanski temni gozdovi pokrivajo ta gorski svet. O Velike Kope do Sv. Bolfenka se razloči vsak posamezni vrh.

Proti zapadu pa se vidi same gorske velikane, med katerimi se opazi Urško, del Savinjskih Alp in celo Triglav se prikaže ob čistih dnevih.

Dohodov je k Sv. Duhu mnogo. Omeniti hočem glavnega in najbolj znanega iz Fale skozi Šturmov jarek. Za to pot se rabi 2½ do 3 ure. Ta jarek je v vsakem oziru jako romantičen, osobito, ker teče voda v slapih in skakalcih mimo novih in razdrtih žag proti Dravi.

Drugi dohod je iz št. Lovrenca skozi dolino Čremenice, katera pot (markirana) vodi vedno ob meji do vrha. Je precej dolga, rabi se od postaje do vrha 5 do 6 ur. Iz te doline vodijo tudi razna nemarkirana pota na vrh in turist skoraj ne more zaiti, če se enemu ali drugemu potu zaupa.

Tretji dohod je iz Ruš čez Selnico in Jarčev vrh, odkoder se nudi najlepši pogled na Maribor, Ptujsko polje, Boč, Donačko goro i. dr. Za to pot se rabi približno 3½ ure.

A najlepši dohod je iz Maribora in tega hočem na kratko popisati: Najprej se podamo k Sv. Urbanu (595 m), odkoder imamo že krasen razgled na Slovenske gorice ter nadaljujemo do prijazne vasice Sv. Križ (582 m). Vsa ta pot in tudi nadaljna je jako dobro zavarovana, tako, da ni mogoče zaiti. Iz Maribora se rabi do Sv. Križa približno 3 ure.

Nadalje se vije pot po večini po gozdu naprej, dokler ne dosežemo Žlemske bajerje. Prvi, najvišji je tudi najmanjši, koj poleg njega, nižje je drugi večji, potem je tretji največji in končno še četrti, srednjeveliki. Po leti ne nudijo bajerji drugega, kot ogromno število žab, katerih se v taki množini pač nikjer drugje ne vidi. Lahko si predstavljate na večer to prekrasno »žabjo muziko«!

A žimski Žlemski bajerji, kako so krasni. Pokriti so z debelim ledom, ki kar poka in poje in naravnost prosi športnike, da bi se jih usmili in se prišli drsati. A bajerji so popolnoma zapuščeni, in vendar bi se prišlo iz Selnice, ozir. Ruš gotovo v dveh urah do njih. Na žalost so že »onkraj meje« — v Avstriji. Da bi imeli kje drugje tako prostran drsališki teren, gotovo bi ga temeljito izrabili.

Omeniti še moram, da se danes lahko po tej vozni poti neovirano hodi, čeprav so mejniki enkrat na eni, drugič zopet na drugi strani ceste; zadostuje edino planinska legitimacija ali kaka druga s fotografijo, ki je od pristojne oblasti potrjena.

Za temi bajerji, to se reče za tretjim, se nahajajo razvaline nekdanjega Žlemskega gradu, katerega sem že med zgodovinskimi spisom omenil.

In zopet se vije vozna cesta skozi gozd ter nenadno zagledamo, ako se ozremo pri zadnji kmetiji nazaj, Žlemske razvaline. Lep pogled, samo žal, da ne moreš do njih, ker leže na tujih tleh.

Nadalje se gre ali po vozni poti ali pa po pešpoti skozi gozd po jako idilični promenadni poti in skoraj se zagleda, stopivši iz gozda Sv. Duh na Ostrem vrhu. Še kake pol ure in ko se stopi ponovno iz gozda stoji se pred vasjo. Iz Maribora se rabi za to pot približno 6 ur.

In tu gori čakajo planinca, kakor tudi romarja, dobri ljudje. Radi postrežejo z vsem, kar le imajo. Zrak in podnebje sta zdrava, v raznih gostilnah dobijo se celo sobe za poletno bivanje — za letoviščarje. Dohod od nikoder ni tako težaven, da ne bi mogel priti srednji hodec tu gori, osobito, ako lahko ostane eden ali več dni na oddihu ter občuduje krasni svet, ki se mu razprostira pod nogami.

Pa tudi izprehode se ima odtod na vse strani; kdor hodi po bajni okolici, po šumečih gozdovih, ob žuborečih potočkih, temu se kraj omili, on se vrne večkrat in pripelje še druge s seboj v ta lepi gorski kraj.

Živčno slabost

bledico, malokrvnost, opešanje telesnih moči odstrani hitro mnogoizkušeni Neokratosin. Cena zavitku 60 D predplače in 15 D za pošiljske stroške po:

Gesellschaft für chemische und metallurgischen Industrien, Wien, XIII 2, Wissgrillgasse 5.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Tam daleč na zapadu se dvigata Pohorje in Kozjak, temna in gozdnata; med njima se blešče snežni vrhovi koroških planin; proti severu se izgublja Golovec in srednještajersko hribovje, proti jugu pa vstaja Rogaška gora in hrvaški hribi. A vse je preoddaljeno in premalo impozantno, da bi vzbujalo zavist in hrepenenje.

Ti kraji tu pa se drže pri tleh, ponosni na svojo rodovitnost in na poezijo svojih visokih gor.

Stran 106; Nam se ni treba ozirati po svetu — se košatijo bahato — vsega imamo v izobilju in ni nam treba medleti za tujino. Naših ljudi ne puščamo v Ameriko s trebuhom za kruhom, ki ga je po teh poljih kot kamenja drugod. Posamezna palma — vzdih v nebo — to je vsa naša sanjavnost.

In kakor so idilični ti logi in gaji, te snažne ravnice in počesni lesovi — preveč se jim pozna trud in volja trde kmetijske roke, nego da bi zavajali v brezdelje. In če se ozremo naokoli: za sanjavo pohajkovanje tu res ni prostora. Za vsakim ovinkom kajža, za vsakim gozdičem kmetija in po vrhovih viničarija za viničarijo. Tu je ni samote za kratko pesemco in vsaka izgubljena ulica je temu ljudstvu potrata in greh.

Na desno vrhu brega kraljuje veličastno mogočna cerkev Marije Pomočnice. Monumentalno stopnišče vodi do vhoda. Pod zidom pa se vije krog samostana prijazen drevored košatih kostanjev.

II. zvezek, stran 40: (Na potu od Sv. Lenarta k Sv. Trojici.) Ajda je bila v polnem cvetju. Belorožnato so blestela polja in opojen duh po medu je plaval v vetriču. Tupatam ga je izmenjal vonj otave, ki so jo spravljali in odvažali. Koruzna polja, že orumenela, so valovala v solncu. Cele njive solnčnic so se priklanjale v paradi svojih črno-žoltyh žarkih cvetov in hrepenele s težkimi glavami k solncu.

(Ivan Rupnik govori): Lepi so ti kraji. Dolinice in grički, pa dolinice in grički. Tu ravnica s slikovitim vrbovjem, gladki travniki in pisano polje, z geometričnimi črtami, snažno počesano. Tam gozdovi mehki in kodrasti. Iz daljave so podobni zelenim janjčkom, ki polegajo na solncu. — Vinogradi niso tako lepi od daleč. Zregulana rjava zemlja je presuha in prevročna. A ti klopotci, ki se pozdravljajo iz vrha v vrh — ni čudo, da so navdušili Bartschal!

Stran 46: (Ob zahajajočem solncu.) Solnce je, zašlo. Nebo žari v ognjenih barvah. Pohorje odseva v violetnih sanjah. Gorice se pripravljajo k počitku, čednostne in srčkane. Njih siluete so lepo odražene. Hramovi na vrhovih so še beli, gozdovi črni, palme štrle preteče proti nebu. Tupatam blešči v dolini oko iz brušenega jekla: kos potočka ali ostanek poplavi od prejšnjega tedna. Klopotci tolčejo in regetajo v vetru.

Stran 63: (Sv. Anton v Slov. gor.) Sv. Ambrož leži precej visoko in ima resnično lep razgled. Ves je v trtnih brajdah, izabelino grozdje že črni med temnim listjem. Po gričih naokoli je razstavljen gori pri gorici; sinjasto žari od bujnih trsov, naškropljenih z modro galico. Bataljoni eksercirajo s puškami iz kolja matematsko točno. Viničarije so bele po vijugastih grebenih, skrite med sadnim drevjem. Tuintam leskeče velika zvezda nad zelenjem — drogovi hišnega klopotca. Če potegne veter, zaregetajo od vseh strani — alt in sopran, tenor in bas; tenko in debelo, raskavo in cvileče; prazno in zvono, doneče in bobneče; veselo in turbno, smešno in obupno; hitro in počasi, splašeno kot srnica — toliko da si ne polomi nožic — in svečano kot mogočen dirigent, ki udarja s kolom po drevesu, da obvlada velikanski zbor širom krog in krog.

V kotlinah med goricami — lesovi, njive, travniki in sadovnjaki, neznaten vrelček, še neznatnejši (64) potoček. Iznad vrhov kipe gozdovi; zlasti na zahodu so nižji holmi bolj gozdnati.

Na vse strani pa se gomili nepregledna množica grebenov s celo vrsto farnih in podružničnih cerkva, z vinogradi in zidanicami, s sadovnjaki in kipečimi topoli. Na vzhodu se ti izgubi pogled po ogrski ravnini tam daleč na obzorju v sivi megli zgoščenega vzduha. Neizmerne daleč je do Maclja in do Karavank, do Poruhraja in do Kozjaka, do koroških in do štajerskih planin. — Itd.

Drugi Slovenec, ki opisuje Slovenske gorice, odnosno Ljutomerske, je dr. R. pl. Andrejka v svojem članku: »Na Vrazovem domu« v podlistku »Slovenca« z dne 7., 28. oktobra, 14. novembra, 1. decembra leta 1916 ter 18. januarja 1917. Bilo bi prav, da bi sprejeli večino tega članka v naš popis. A naj sledi tukaj samo odlomek iz št. 230 dne 7. oktobra 1916:

»O ve Slovenske gorice Ljutomerske! Zastoj vas ni žerovinski slavec (Stanko Vraz) opeval tako gorko, tako iz globine svoje duše, vas slikal bratskemu narodu hrvatskemu v tako živih in prekrasnih besedah in primerih, — tričetrt stoletja predno je vašo lepoto moral nanovo razkriti tudi Slovencem — Rudolf Hans Bartsch.«

Večno solnce je ravno lilo vso sladkobo rožnatih in vijoličastih žarkov raz belkastorumenega zatona, ko sem dospel, po bližnici, med goricami hodeč, na višino. Tik pod mano sem ozrl v osončni dolini s slamo krito hišo, bomo in nezazirno — a obstal sem ter dolgo zrl tje dol, saj je bila rojstna hiša Miklošičeva v Radimirju. Odtod je hodil pogled po severovzhodu — na bogato Murško polje, obstal nad belo črto — cesto, obrobljeno s sto in sto prijaznimi hišami. Cela vrsta vasi se drži tod skupaj, tako da se voziš skoro uro skozi, pa meniš, da je to ena sama, velikanska vas: tu prva z vitkim cerkvenim stolpom in z dvema parnima opekarnama, to so Križevci; zrak je tako čist in prozoren, da se dim iz opekarn ziblje in vije, kakor tanka jesenska pajčevina, daleč, daleč proti prekmurski ravnini.

(Datje prihodnjič.)

Viničar s štirimi delovnimi močmi se takoj sprejme Slovenska ulica 8, I., Maribor. 60

Obleke za gospode in gospe, plašči se prodajo; knjigarni Gosposka ulica 28, Maribor. 61

Vsakovrstne naslove dobite pri »Posredovalcu«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1 — I. 107

Trgovina z mešanin blagom na zelo prometnem kraju na deželi, ob hrvatsko-štajerski meji, na glavni cesti, ne daleč od kolodvora, se da v najem. Dotični tudi lahko prevzame pripadajočo podružnico v sosedni fari brez vsake konkurence, eventualno pozneje gostilno. Ponudbe se pošljejo priporočeno na: Ivan Majcen, trgovec, Babinec, pošta Vinica pri Varaždinu. 52 3—1

Morska trava (Afrik) najboljše vrste nudi vsako množino najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov trg 10. 760 10—1

Brusimo britve, škarje, nože itd. Električna brusarna (v Brivnici Koštomaj) Celje, Prešernova ulica 19. 40 5

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu mesta in okolice vljudno naznanam, da sem ku nim potom prevzela

kavarno „BRISTOL“ v Mariboru, Vetrinjska ulica,

katere otvorim

v nedeljo, dne 22. februarja t. l.

Kavarno bom vodila nadvse vzorno in bodo cenj. obiskovalci kar najbolje povstreljeni, za kar jamči moja dolgoletna strokovna praksa.

Za obilen obisk se najtopleje priporoča

Katica Kotnik,

bivša plač. natakaraica „Grajske kleti“.

Najbolje la najvarneje naložile svoj denar pri Okrajni posojilnici v Ljutomeru,

ki obreštuje kranilne vloge navadne po 8%, večje in vezane po dogovoru tudi višje. Sprejema hranilne knjige drugih denarnih zavodov kot gotovino ter izvišuje vsa nakazila — Tekoč. računi.

Širite „Našo Stražo“!

Popravila.

Mehanik

Ivan Legat, Maribor.

Vetrinjska ulica št. 30. — Telefon interurb. 434

Prva specialna popravilnica pisarniških strojev.

Zaloga novih ter rabljenih pisarniških strojev.

MCUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

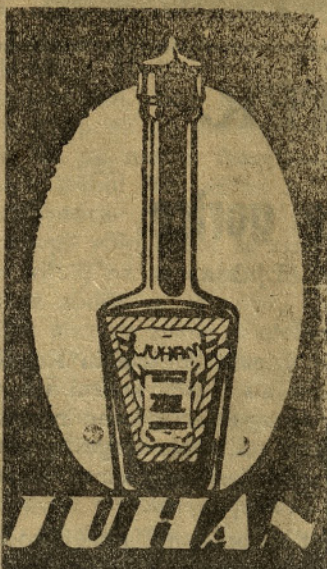
A. Arbeiter, Maribor

Dravska ulica 15.

Menjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Strojnega konstrukterja z več letno prakso in uradnika za obračunavanje delavskih mezd sprejme večje industrijsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe pod »Konstrukter« in pod »Delavski urad« na upravo. 58 3—1

Velika zaloga

vseh vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci
(hribovski čevlji)

Ia zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

Ali sem že obnovil naročnino?

Pijanost ozdravi

hitro, brez vednosti pijanca »Abstinental.« Steklenice po 30, 50, 80 in 140 din., ako se plača naprej po priporočnem pismu in še 20 din. za zamot in poštnino.

Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrie m. b. H., Wien XIII 2, Wissgrillgasse 5.

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

Donar naložite

na bolnik

pri

na varnost

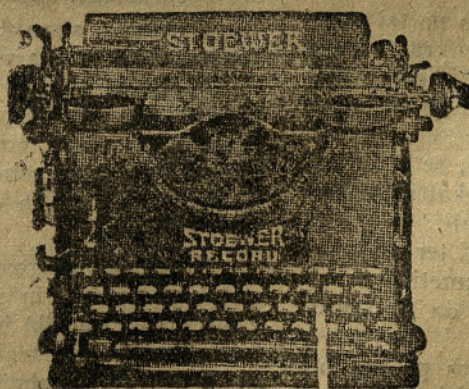
Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z. n. z.

v Mariboru, Stalna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA

Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povošeni papir vedno v zalogi.

Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.